

Kærlighedsromanen eller *romancen* er så hot som nogensinde i dagens litterære (populær)kultur. De seneste år har romance-titler toppet de internationale bestsellerlister med forfattere som Colleen Hoover, Rebecca Yarros, Sarah J. Maas eller Anna Todd, der alle har gået sejrsgang verden over med hede fortællinger om alt fra drageryttere og sexede elverfyrster til Harry Styles-inspirerede bad boys. Læsere flokkes om genren på digitale platforme som Goodreads, TikTok og Wattpad, hvor romancens mange undergenrer står i fuldt flor, og hvor dyrkelsen af kærlighedsromanen ofte bliver knyttet sammen med en kærlighed til fysiske bøger og bogkultur i bred forstand. Også uden for den digitale sfære satser flere forlag massivt på genren, som er med til at bære bogbranchen i en tid, der ellers præges af forestillinger om bogens krise og svigtende læselyst. På trods af denne voldsomme popularitet er romancen så godt som fraværende i moderne litteraturforskning, ikke mindst i Skandinavien, hvor man – hvis man endelig interesserer sig for populærlitteraturens underverden – oftere vælger et fokus på den i nordisk sammenhæng lidt tungere og mere lødige krimi.

Passage 91 vil bidrage til at råde bod på dette ved at sætte fokus på romance i bred forstand i et både nutidigt og historisk perspektiv. Hvordan kan vi forstå genrens aktuelle popularitet i forhold til generelle bevægelser i moderne litterær kultur, og hvordan kaster romancens nutidige former og formater lys på genrens historie? Historisk set er “romance” blevet brugt om mange forskellige typer litteratur fra middelalderens romancer over 1700-tallets brevromaner til Austens og Brontë-søstrenes romaner fra 1800-tallet. Næsten lige så gammel som romancen er det blakkede ry, som omgiver både kærlighedsromanen og dens læsere. I 1700-tallet gjorde særligt de engelske romanforfattere alt for ikke at blive forvekslet med romanceforfattere, og i 1800-tallet blev genrebetegnelsen forbundet med sentimental “kvindelitteratur”, der ledte det svage køn i fordærv i form af dagdrømmeri og virkelighedsflugt. Det er således næppe at tage munden for fuld at hævde, at en overdreven hang til romancer var det, der tog livet af titelpersonen i Gustave Flauberts *Madame Bovary* (1857). Op gennem det 20. århundrede fik romancen label som kiosklitteratur i bogstavelig forstand, idet de kulørte paperbacks med barbrystede mænd og storbarmede kvinder på forsiden blev solgt uden for bogverdenens etablerede kulisser, i kiosker eller lufthavne, på niveau med cigaretter eller chokolade. Genren er blevet bedømt derefter, og romancen er ofte blevet beskyldt for at være skematisk og forudsigelig og for at reproducere stereotype kønsroller og kvindebilleder.

Det er derfor måske ikke så underligt, at romancen har glimret ved sit fravær i den litteraturvidenskabelige forskning. Dog findes der bemærkelsesværdige undtagelser, som f.eks. Janice Radways anerkendte studie af romancer og romance-læsere. Radways bidrag til romanceforskningen er repræsenteret i nærværende nummer gennem artiklen “Kvinder der læser romancer: samspillet mellem tekst og kontekst”, som her for første gang er oversat til dansk, og som sammenfatter en del af perspektiverne fra studiet, der senere blev til afhandlingen *Reading the Romance* (1984). Studiet er bemærkelsesværdigt, fordi det kombinerer et fokus på de romantiske tekster med deres kontekster: nærmere bestemt et fokus på læserne, en gruppe

romancelæsende husmødre i en mindre by i USA. Dermed repræsenterer Radway en tilgang, som stadig i dag fremstår som nybrydende inden for litteraturfaget, idet hun kombinerer *tekstkritikken*, og herunder den dengang allerede etablerede feministiske kritik af de stereotyper og potentielt undertrykkende kvindebilleder, som præsenteres i den traditionelle romance, med et fokus på *litteraturbrug*, nemlig på, hvordan teksterne får en frigørende funktion, idet kvinderne bruger romancelæsningen til at etablere et frirum og få egentid og værdi ind i hverdagen.

Vi har placeret Radways bidrag som det første i nummeret, da hun stadig indtager en central position i forhold til at forstå den moderne romance, og hun er da også en genkommende reference i de øvrige bidrag til nummeret. Disse bidrag kan, ligesom romance-forskningen generelt, indeles i tekstnære og tekstkritiske studier og mere litteratursociologiske studier, der sætter fokus på romancens historiske, mediale, økonomiske og sociale kontekster, herunder først og fremmest læserne, men også produktionsvilkår og genrens plads på bogmarkedet. Til de tekstnære studier hører Elin Abrahamssons artikel, der nærlæser Simona Ahrnstedts roman *Allt eller inget* (2017) for at undersøge, hvordan en populærfeministisk og kropspositivistisk diskurs kommer til udtryk i moderne svensk romance. Abrahamsson viser, hvordan romanen er præget af en kommercialisering og popularisering af det feministiske budskab, samtidig med at dette budskab også problematiseres og nuanceres i romanen. Ahrnstedt er en af de forfattere, som har slået sig op på at løfte romance-genren i Sverige i de senere år og, som det også afspejles i flere af de øvrige bidrag i nummeret, synes romance-genrens fremgang netop at være særlig stor i Sverige.

Et andet tekstnært perspektiv præsenteres i Camilla Schwartz' artikel, som vender blikket mod litteraturhistorien, nærmere bestemt mod de victorianske romaner af bl.a. Jane Austen, George Eliot og Brönte-søstrene. Disse romaner ses ofte som milepæle inden for genren og er forbundet med forestillingen om romantisk kærlighed og et plot centreret omkring etablering af ægteskab og kernefamilie. At mange af disse forfattere imidlertid aldrig selv blev gift giver Schwartz anledning til at læse "imod" ægteskabsplottet. Således viser hun, hvordan flere af romanerne indeholder queer elementer og forestillinger om alternative former for kærlighed og fællesskab.

Sara Tanderup Linkis tager også afsæt i Austen og Victoriatiden, idet hun retter blikket mod romancer i lydformat. Austens romaner tematiserer betydningen af højtlesning, og også nutidens romancer er i stigende grad forbundet med oplæsning, nemlig i lydbogsformatet. Linkis læser Austens fremstilling af romantisk højtlesning over for lydbogsappen *Blanche Stories*, som dels producerer nye tekster skrevet til lyd og dels udgiver uddrag af ældre tekster i lydnovelleformat. Hun argumenterer for, at appen præsenterer en romantisering af såvel litteraturhistorien (gennem udvalget af romantiske tekster) som bogkulturen som sådan, samtidig med at lydnovelleformatet også bliver brugt til at tilpasse teksterne til moderne former for litteraturbrug.

Romancer i lydformat er også i fokus i Karl Berglunds artikel, som samtidig markerer en fuld vending mod litteratursociologien og det læserorienterede perspektiv. Berglund undersøger læseres præferencer i forhold til romantisk fiktion med udgangspunkt i data om lytteradfærd på lydbogstjenesten Storytel. Idet han

undersøger lyttemønstre hos dedikerede læsere af henholdsvis Lucinda Riley, E.L. James og Jenny Colgan, viser han, at der er meget få overlap mellem hvad disse grupper *ellers* læser. Dermed kan han udskille distinkte underkategorier af romantisk fiktion baseret på læsernes præferencer. Med andre ord er “kvinder der læser romance” ikke bare én homogen gruppe, men består af forskellige grupper, der læser forskellige typer romantiske tekster.

Læserne er ligeledes i fokus i Tuva Haglunds bidrag, som undersøger, hvordan læsere taler om romance i bogfællesskabet BookTok på TikTok. Haglund sætter fokus på brugen af romance-troper på platformen: som hos Berglund er der her tale om, hvordan forskellige typer romance defineres “nedefra”, ud fra læserne selv, men modsat Berglund fokuserer Haglund på, hvordan lytterne selv aktivt definerer disse typer eller troper. Hun understreger i forlængelse heraf et socialt aspekt i brugen af romance-troperne, som handler om at skabe et fællesskab og en fælles identitet gennem romancelæsningen, en pointe som ikke synes langt fra Radways idé om den værdi, som husmødrene i hendes studie lagde i romancelæsningen tilbage i 80’ernes USA.

Nummerets sidste to bidrag flytter perpektivet til romancens markeds kontekster. Med Simona Zetterberg-Nielsens interview med redaktøren på Gyldendals romanceimprint Flamingo retter vi blikket mod Danmark og diskuterer, hvordan romancens generelle fremgang påvirker bogmarkedet herhjemme, og hvordan forlaget arbejder med genren og dens målgruppe. Endelig afslutter vi med et nyoversat uddrag fra Mark McGurls *Everything and Less* (2021). McGurls bog undersøger, hvordan udviklingen i bogbranchen påvirker litteraturen, og i kapitlet “Generisk kærlighed, eller, romancens realisme” fremhæver han, hvordan den moderne forbrugerøkonomi og Amazons forretningsmodel fremmer romancen som genre ved at promovere en efterspørgselstyret “mere-af-det samme” -kultur. McGurl kombinerer det tekstnære og det kontekst-orienterede perspektiv, idet han sammenlæser E.L. James’ bestseller *Fifty Shades of Grey* med en bredt anlagt analyse af romancens fremgang relateret til kommerialiseringen af moderne litteratur og kultur.

Som helhed viser temanummeret, hvordan romancen defineres ved sit indhold og sin historie såvel som af sine læsere og af de mediale, sociale og økonomiske rammer, som omgiver genren. Radways underoverskrift, “samspillet mellem tekst og kontekst” er således rammende for nummeret, der afspejler en tilsvarende bredde i såvel analyseobjekter som metodiske og teoretiske tilgange. Nummeret afsluttes med en række anmeldelser af aktuel litteraturforskning og et call for papers til *Passage* 93 om “litteratur og teater”. I romancens ånd ønsker vi god (lyst)læsning!